

Forpagter Niels Høegs Slægt.

Af C. E. A. Schøffer.

I Tidsskriftets 1. Række III, S. 275 f.f. har Hr. Arkivar Thiset formentlig tilstrækkeligt bevist, at der paa den gamle Adelsslægt Høegs Stamtavle ikke er Plads til den Niels Høeg, der 1716 skal have været Forpagter paa Hindemae i Fyn. Da jeg imidlertid har truffen paa nogle Oplysninger om Manden, der yderligere beviser dette og synes at give Grunden, hvorfor han i sin Tid er bleven optagen paa den adelige Slægts Stamtavle, har jeg ment, at disse mulig kunde have nogen Interesse, saameget mere som Traditionen om Adelskab haardnakket synes at holde sig i Familien, se saaledes Nekrologerne i Aviserne ved den 1903 afdøde Godsforvalter Høegs Død.

I Adressecontoirets Efterretninger for 1772, Nr. 73, findes følgende Meddelelse: »Den 18. April døde en i en rød Soldater Kiøle klæd Mands-Person meget hastig i Bonde-Byen Aarbye, hvor han nogle Dage havde opholdt sig med at bede om Almisse. Ved Eftersøgning fandtes 2de Passer hos ham, hvoraf det ene lydende paa Waldemar Gustavus Høeg, som i 25 Aar har været Regiments Quarttermester og tillige Fortifications-Bygningskriver i Danmark og afskeediget 1762 den 8. December. Og det andet lydende paa Hans Henrich von Høeg, som i nogle Aar og tilsidst i 2 Aar tiente og været Secunde-Lieutenant ved Kronprindsens Regiment og derfra afskeediget den 21. August 1765. Om nu denne Afdøde¹⁾ har været en af disse vides ikke, men efter en Seddel, som ligeledes fandtes hos ham, sees, at Forældrene skal have været Niels Høeg og Anna Dorethea Scheel, som 1716 vare Forpagterfolk paa Hindemaegaard paa Fyen«.

Her have vi utvivlsomt Kilden til Tycho Hofmans Viden om Niels Høeg, og det forklares nu, hvorledes han, hvad Hr. Thiset har gjort opmærksom paa, har kunnet gjøre Sønnen Gustav Waldemar og Sønnesønnen Hans Henrik til Brødre, da Meddelelsen intet indeholder om deres Slægtskabsforhold. Men som man ser, indeholder Kilden intet om, at Niels Høeg hørte til Adelsslægten; det er antagelig det »von«, som Hans Henrik som andre Officerer fra den Tid har faaet i sit Afskedspatent 1765, der har forledet Hofman til absolut at ville give ham Plads paa den adelige Slægts

¹⁾ Kirkebogen i Aarby omtaler ei Dødsfaldet, ligesom det forgæves er eftersøgt i Thingbogen og Amtmandens Arkiv.

Stamtavle. Dette bestyrkes da ogsaa ved, at Hofman ikke anfører ham paa Stamtavlen i hans 1746 udkomne »Portraits historiques«, men at dette først sker i den 1777 udkomne »Danske Adelsmænd«, thi da har han først faaet Kundskab om Meddelelsen i Avisen fra 1772.

Hvad nu Niels Høeg angaar, da har jeg først truffen paa ham 1702¹⁾; han var da Fuldmægtig hos Amtmanden over Assens og Hindsgavl Amter Grev Hannibal Wedell, der da boede paa Herregaarden Søndergaarde i Rørup Sogn; i denne Egenskab mødte han 4. December s. A. i Veflinge Kirke for sammen med Skytten og Tjeneren paa Søndergaarde paa sin Pricipals Vegne at nedlægge Protest mod dennes Fader Lehns greve Vilhelm Frederik Wedells Vielse med Frøken Hedevig Magdalene Dankwarth. Præsten til Vigerslev-Veflinge, der trods Protesten samme Dag forrettede Vielsen, blev senere efter Klage af Lehns greven indkaldt for en Provsteret paa Grund af »de profanerende Ord, som ved Forbudet skal være talt og af ham selv sagt til Hr. Greven paa dette hellige Sted«. Ved den i Bogense Kirkes Vaabenhus 24. Januar 1703 holdte Provsteret fremlagdes en Erklæring af Niels Høeg paa Grev Hannibals Vegne²⁾.

Denne Stilling hos Grev Wedell beklædte Høeg til Grevens Død 1709, hvorpaa han samme Aar indgav Ansøgning om at blive Amtsforvalter i Ribe, ved hvilken Leilighed han anfører, at han i nogle og tyve Aar har tjent paa Bornholms og Møens Amtstuer og nu sidst hos Grev Wedell. Allerede dette er et ret godt Bevis for at Niels Høeg ikke hørte til Adelslægten; en Adelsmand kunde i de Tider tjene som Underofficer, ja lade sig hverve som menig Soldat, men han kunde ikke begynde sit Liv som Skriverdreng paa en Amtstue.

Da denne Ansøgning ikke lykkedes, blev han Forpagter paa Søndergaarde, i hvilken Stilling han endnu var ved Udgangen af 1716, da han sættes i 10 Rdr. Krigsstyr, men derpaa forsvinder han, og 1718 nævnes en anden som Forpagter³⁾. Desværre mangle Kirkebøgerne for Rørup Sogn for den Tid; de vilde sikkert have kunnet give Oplysning om ham og hans Børn, af hvilke i hvert Fald Sønnerne Hannibal og Valdemar Gustav maa være fødte ca. 1708 paa Søndergaarde; de ere selvfølgeligt opkaldte efter Grev Hannibal og Baron Valdemar Gustav Wedell. 1716 skal jo Niels Høeg have været Forpagter paa Hindemæe, men i dette Aar boede

1) Fynske og smaal. Indlæg 1703.

2) Skovby Herreds Provstprot. Sagen omtales af Vedel Simonsen i hans Rugaards Hist. III. 65; han har dog ikke kjendt Vedkommendes Navne.

3) Rentek: Relat: og Resol: Prot.: N. 64, S. 26.

*) Assens og Hindsgavl Amters Regnskaber.

han bevislig paa Søndergaarde og han er forgjæves eftersøgt paa Hindemae i de følgende Aar¹⁾. Begge hans nævnte Sønner²⁾ bleve efter Ansøgning af 4. Juni 1723 fra Morbroderen Generalmajor Hans Henrik Scheel optagne i Sorø Skole³⁾, hvorfra de 1727 afgik til Universitetet; af disse blev Hannibal 1740 Skolelærer i V.-Aaby ved Faaborg, hvor han døde 22. Oktober s. Aar, vistnok ugift. Valdemar Gustav blev Bakkalaur 29. Juli 1729, studerede en Tid Theologi⁴⁾, blev 18. Oktober 1737 Bygningsskriver ved Fortificationen, fik 12. August 1750 Karakter af Regimentskvartermester og afskedigedes 8. December 1762; han døde i Svendborg 1. Maj 1769, hvor ogsaa hans anden Hustru Bolette Cathrine Brinch døde 8. April s. A.; hun var Datter af Cancelliassessor Niels Brinch og født 1732 (dbt. i Stenstrup 30. April).

Niels Høegs Hustru døde 1748, thi der kan formentlig ikke være Tvivl om, at det er hende, der nævnes i Faaborg Kirkebog, naar det hedder: »26. Juli 1748 døde Madam Høg hos Byfogden Mølmark, begravet 29. Juli i den lille Korudgang i Kirken«⁵⁾, naar det sammenholdes med, at samme Kirkebog melder, at Jomfru Abel Cathrine Scheel, ligeledes boende hos Byfoged Mølmark døde 24. Marts 1754; thi denne var jo en Søster til Niels Høegs Hustru; deres Ophold hos Byfogden forklares ved, at denne var gift med Margrete Magdalene Høeg, som han 1. Marts 1737 havde ægtet i Faaborg og som sikkert er en Datter af Niels Høeg, hos hvem Moderen og Tanten har funden Ophold.

Niels Høeg er antagelig den Mand af dette Navn, om hvem Veistrup Kirkebog melder: »1742 4. Marts kastet Jord paa Niels Høg, 85 Aar gl.«; er dette ham, saa har han rimeligvis boet paa Tidselholt, der da eiedes af Herredsfoged Niels Brinck. Hvorefter han stammede vides ei, baade paa Bornholm og paa Møen, hvor han i sin Ungdom opholdt sig fandtes Familier af Navnet Høeg, saaledes blev en Christen Nielsen Høeg 1669 Landsthingshører paa Møen. I Assens og Hindsgavls Amters Kontributionsregnskaber for 1706 underskriver han sig N. Høg og forseglers med et Signet, hvori hans Navnetræk, medens Adelsmanden, som man har villet gjøre ham identisk med, altid skriver sig med en ganske anden Haand Niels Jørgensen Høeg og forseglers med sit Vaaben.

¹⁾ Nyborg Amts Regnskaber. 1916 drev Hindemaes Eier Geheimeraad Giedde selv Gaarden. Først 1728 savnes en Forpagter her.

²⁾ I Afskrifter af Testimonier for Studenter fra Sorø 1713—37 (Landsark. for Sjælland) kaldes de Tvillingbrødre.

³⁾ Sjæll. Register.

⁴⁾ Ref. Sager 20. November 1748.

⁵⁾ Skifte efter hende findes ikke.